

N:o 117.

Af herr **A. Hedin** i Stockholm, om ändring i Kongl. Maj:ts förslag till ny värnpligtslag.

Då brist på tid ej tillåter mig att närmare granska denna proposition, i hvilken jag, förmodligen i likhet med flertalet af kammarens ledamöter, ej hade väntat några andra nyheter än sådana, som påkallas af det stora ändamål, hvilket nu sysselsätter hela folkets uppmärksamhet i hittills okänd grad, finner jag mig böra påpeka ett par af de föreslagna ändringarna, som äro synnerligen olämpliga.

Nu gällande värnpligtslags § 28, mom. 1, lyder:

»Då rikets försvar det kräfver, må Konungen efter statsrådets hörande till tjenstgöring inkalla beväringens första uppbåd, eller de större eller mindre delar deraf, som finnas behöfliga.»

Denna lydelse föreslår Kongl. Maj:t att ändra till:

»Då rikets försvar det kräfver, så ock när det erfordras till afvärjande af uppror, må Konungen» o. s. v.

Då nu vårt folk manas till en stor kraftansträngning för värnande af allt hvad mest dyrbart och kärt det eger och för uppfyllande af sina förpligtelser mot kommande släkten, skulle vi således, såsom nationens i vapen främsta skyldigheter, med hvarandra jemnställa pligten att försvara landet mot en inkräktare och den att gå i fält mot landsmän, under en förutsättning, som numera ej behöfver nämnas i den del af lagstiftningen, dit värnpligtslagen hör. Detta tillägg skulle utgöra en fläck på värnpligtslagen, må det försvinna, må det ej stå der som en påminnelse om den i militära reglementen och läroböcker insmugglade »ovilkorliga lyd-

naden», i hvilken ju innefattas, såsom man i ett annat land sagt rent ut, ovillkorlig skyldighet att på kommando skjuta ned far och mor, syster och broder. Ordningens upprätthållande vare polisens och frivilligt anmäldes sak. Må vi påminna oss föredömet från England, der år 1848 vid det mycket hotande hungerupproret i Glasgow tusentals frivilligt anmälde, edsvurne extra polismän, fredligt patrullerande, afvärjde plundring och ännu svårare utbrott, samt magten af detta exempel förebyggde dylika faror i andra städer, bland annat i Edinburgh och Newcastle. Äfven i London ingrepo frivillige — borgare, arbetare med flere. Man uppskattade deras antal till 170,000. De såsom en hjälp att anlita i sista hand mot en vidtutseende fara vidtagna militäriska förberedelserna höllos till största delen dolda och blefvo öfverflödiga.

Intet skäl för detta tillägg finnes anfördt af föredraganden, der han motiverar (sid. 30), hvarför man ej inskränkt de föreslagna förändringarne till endast föreskrifterna om de värnpliktigas tjänstgöring under fredstid, utan hela lagtexten ansetts böra revideras. Och i den speciella motiveringen påpekar föredragande departemenschefen endast hvilka ändringar föreslås i § 28, men ej hvarför (sid. 65). Deraf torde man vara berättigad att draga den slutsatsen, att Kongl. Maj:t anser något viktigt skäl ej finnas för denna ändring, mot hvilken de starkaste grunder tala.

Jag föreslår således,

1) att ifrågavarande tillägg i § 28 ej må af Riksdagen antagas.

Härmed försvinner en af anledningarna — förmodar jag — till den föreslagna nya lydelsen af § 31. Den nuvarande lydelsen är redan mindre lycklig: i ty att här borde sägas, hvem som eger utfärda »påbud» om inställelse till tjänstgöring. Det nu föreslagna uttrycket »order eller annat påbud» är näppeligen bättre. Men §:en är i öfrigt så förändrad, att den nya lydelsen är alldeles oantaglig; ty dess innehåll är mycket oklart och omtvisteligt, hvilket är ett stort fel i en lagbestämmelse förknippad med sträng straffpåföljd. *I sjelfva verket veta vi ej hvad vi besluta genom att bifalla denna §, ty den auktoriserar inkallelse till allt hvad vederbörande gifva namn af »tjänstgöring».* Denna vådliga lydelse, som uppenbarligen ej påkallas i försvarets intresse, har för öfrigt Riksdagen på anförda skäl förkastat (skrifvelsen n:o 63, sid. 5), när den af Kongl.

Maj:t föreslogs år 1885: Kongl. Maj:t har nu upplifvat den vidtfamnande farliga lydelse (»inkallas till tjenstgöring»), som Riksdagen då utbytte mot »*vid utbrott af eller fara för krig* inkallas till tjenstgöring». Jag yrkar därför, 2)

att Riksdagen måtte förkasta den af Kongl. Maj:t föreslagna ändringen af § 31;

hvarjemte jag 3) hemställer,

att vederbörande utskott ville formulera ett tillägg rörande en sådan inkallelse-påbudets form, hvarigenom dess lagligt förpligtande beskaffenhet betryggas.

Stockholm den 27 januari 1901.

A. Hedin.